

DE ZWIJNENSTAND OP DE MEINWEG IN 1992

G. KILLAARS, Goudeslaan 11, Reuver
R. AKKERMANS, Wilhelminalaan 47, Roermond

In de periode van februari tot en met juli 1992 is geprobeerd inzicht te krijgen in het terreingebruik en de aantallen Wilde zwijnen (figuur 1) in het grensoverschrijdende natuurreservaat de Meinweg. Het geïnventariseerde gebied bestaat globaal uit het Nederlandse deel (van Sint Ludwig tot Asenray) en het direct aansluitende Duitse gedeelte. Dit omdat de zwijnen vrijelijk de grens kunnen passeren. In Nederland wordt hun leefgebied naar het westen beperkt door een elektrisch zwijnenraster. Dit raster moet voorkomen dat de dieren de achterliggende landbouwgebieden bezoeken. In het Duitse deel wordt het leefgebied van de zwijnen in het noorden nagenoeg over de gehele lengte begrensd door het hekwerk van de Britse vliegbasis Brüggen. Aan de oostkant lopen de bossen verder door. Dit oostelijk deel van het bos is niet in de inventarisatie betrokken.

NAT LANGS DE GRENS

De Boschbeek vormt de grens tussen Nederland en Duitsland in het noorden en de Roode Beek in het zuiden. In de omgeving van deze beken is het terrein vrij drassig met hier en daar enkele vennen. Ook de Duitse Lüsekamp aan de westkant van de Meinweg is een vochtig gebied met kwelwater afkomstig van het hoger gelegen middenplateau. De rest van het gebied ligt hoger (midden- en hoogplateau) en is met name in de zomermaanden vrij droog. De begroeiing bestaat voor een deel uit vergraste heide met loofbos (midden-deel) met naar het oosten, noorden en zuiden steeds meer naaldbout. Met name op de Luzenkamp, rond Sint Ludwig en op het Duitse deel bestaat het bos overwegend uit naaldboutplantages.

SPOREN EN ZICHTWAARNEMINGEN

Het doel van de inventarisatie was inzicht te krijgen in de aantallen Wilde zwijnen en hun verspreiding in het terrein. Daartoe is te voet gezocht naar sporen (pootafdrukken, wissels, wroetplekken en zoekplaatsen) en zijn er zichtwaarnemingen van zwijnen gedaan. Dit laatste ook vanuit een auto of vanaf een hoogzit. In de genoemde periode is de Meinweg op verschillende plaatsen verschillende malen per week door enkele inventariseerders be-

zoekt. Soms vonden deze bezoeken van het terrein rond zonsopgang plaats (1 uur voor tot 2 uur na) en soms rond zonsondergang (meestal tot middernacht). In nachten met volle maan is langer waargenomen. In deze nachten is met tien man gepost op hoogzitten.

NEGEN GROEPEN ZWIJNEN

In het onderzochte Nederlands-Duitse Meinweggebied blijken negen groepen Wilde zwijnen te huizen met elk

een min of meer begrensd leefgebied (figuur 2). Binnen elk leefgebied bevinden zich enkele percelen bos, waar de zwijnen zich overdag schuil houden. Deze dagdekkingen bestaan meestal uit jonge, ondoordringbare naaldboutpercelen. In de meeste leefgebieden is de samenstelling van de groep bekend. Op een enkele uitzondering na zijn geen individuen waargenomen, die tussen twee of meer leefgebieden wisselen. Hoewel een groep dieren een gemeenschappelijk leefgebied blijkt te bewonen, wil dit niet zeggen dat de dieren ook allemaal in elkaars gezelschap verblijven. De volwassen zeugen vormen meestal groepen tezamen met de biggen en soms enkele overlopers (dieren van een tot twee jaar oud). Ook de overlopers zijn vaak in groepjes te vinden. Volwassen keilers (mannetjes) leven solitair. De samenstelling van de groepen is redelijk constant, hoewel er telkens dieren verdwijnen (jacht?). De aantallen dieren geven de situatie van juli 1992 weer.

DE LEEFGEBIEDEN

1 LUZENKAMP/LÜSEKAMP NL/D

Het aantal waargenomen zwijnen bedraagt 25. Gezien de massale wroet-

Figuur 1. Zwijnen op de Meinweg. (foto: G. Killaars).

Figuur 2. Leefgebieden van Wilde zwijnen op de Meinweg.

aktiviteiten en de vele sporen kunnen er wellicht enkele dieren meer aanwezig zijn. Allen bevinden zich op Duits gebied. In het Nederlandse deel houden zich slechts incidenteel zwijnen op. Hier bevinden zich geen stand-dieren. Zichtwaarneming: 3 zeugen, 15 biggen, 2 keilers, 5 overlopers.

2 ROLVENNEN/RAUENSCHERPENBERG NL/D

Hier bevindt zich een kleine restgroep van 4 overlopers. Sporen wijzen niet op het voorkomen van andere dieren. Zichtwaarneming: 4 overlopers.

3 STAATSMIJN BEATRIX/OVERSCHLAG NL/D

Een vrij grote groep van 18 dieren wisselt hier tussen het Nederlandse en het Duitse deel. Het grootste deel van dit leefgebied bevindt zich op Duits gebied. Daar ligt ook de dagdekking. Zichtwaarneming: 2 zeugen, 10 biggen, 5 overlopers, 1 keiler.

4 STEENHEUVEL NL

In dit gebied zijn 7 dieren gezien. De sporen wijzen niet op de aanwezig-

heid van meer exemplaren.

Zichtwaarneming: 1 zeug, 4 biggen, 2 overlopers.

5 HONINGSBERG/AAN DE BLAUWE STEEN NL

In dit gebied zijn 10 dieren gezien. De sporen wijzen niet op de aanwezigheid van andere exemplaren.

Zichtwaarneming: 1 zeug, 7 biggen, 2 overlopers.

6 VOGELRESERVAAT/SCHERPENSEELS WEIHER NL/D

Hier zijn 16 dieren waargenomen. De keiler, die hier soms gezien wordt is waarschijnlijk dezelfde als in het leefgebied Staatsmijn Beatrix/Overslag (gebied 3). De dagdekking bevindt zich op Duits grondgebied.

Zichtwaarneming: 2 zeugen, 8 biggen, 5 overlopers, 1 keiler.

7 LEICHENWEG D

In dit gebied zijn 7 dieren waargenomen. De sporen wijzen niet op de aanwezigheid van andere exemplaren.

Zichtwaarneming: 1 zeug, 4 biggen, 3 overlopers.

8 SINT LUDWIG NL/D

Dit betreft een erg onoverzichtelijk gebied met veel jonge dennenaanplant. Afgaande op de sporen en wroetplaatsen huizen er circa 8 tot 10 zwijnen. Opmerkelijk is dat hier geen sporen van een zeug met biggen zijn aangetroffen. Zichtwaarneming: 1 overloper, 1 keiler.

9 LOOM/DALHEIMER MÜHLE NL/D

In dit leefgebied is het aantal dieren niet exact bekend. De sporen, met name de vele overstekende over de Roode Beek, duiden op circa 10 exemplaren. De dagdekking bevindt zich op Duits gebied.

Zichtwaarnemingen: 1 zeug, 3 overlopers.

POPULATIEGROOTTE

In het onderzochte gebied leefden in juli circa 110 Wilde zwijnen. Hiervan verblijven er tussen de 30 à 40 op Nederlands grondgebied. GROOT BRUINDERINK *et al.* (1987) adviseerden voor het Nederlandse deel van de Mein-